

Adelheid Stein *Szociálterápiás szerepjáték***c. könyvének ismertetése**

(Egy, a szociális munkában és a szociálpedagógiában alkalmazható pszichoszociális módszer tapasztalatai)

2., bővített kiadás

Berlin, Luchterhand, 1993.

A könyv szerzője Adelheid Stein, a pszichológia professzora, a Münchener Katolikus Főiskola szociális munkás, szociálpedagógus és gyógypedagógus képzésének tanára. 1987 óta a róla elnevezett Adelheid Stein Intézet vezetője.

A szerző műve a szociális munkás és szociálpedagógus képzésen kívül minden olyan területen hiánypótló, ahol a jól bevált pszichoterápiák illetve szocioterápiák valamelyik válfaját kívánják alkalmazni a segítő szakmában dolgozó szakemberek.

Stein világosan és példás egyszerűséggel mutatja be a szociálterápiás módszer elméletének, technikájának és alkalmazásának legfontosabb kérdéseit. Feltárja az olvasó előtt a szociálterápiás szerepjáték alapstruktúráját, és bemutatja a módszer alkalmazását. Nyomon követi az alkalmazott eljárás fejlődését, így végigkísérhetjük a rögtönzött, vagy felidézett cselekvések folyamán a szereplők élményeit, érzéseit, valamint indulatfeldolgozási módjait.

A módszer arra jó, hogy a konkrét (belső) események értelmezése során a viselkedést motiváló értékek tudatosításával segítse az önismeret elmélyülését. Igazodik a szociális munkás hivatásra jellemző alapvető attitűdökhöz, magatartásmintákhoz, s lehetővé teszi a segítő kapcsolatok kialakulását, hozzájárul a szociális kompetencia, valamint az identitás fejlődéséhez.

A szerzőnek sikerült egy tudományos szempontból is kifogástalan, strukturált szocioterápiás módszert úgy leírnia, hogy műve akár kézikönyvként is használható lehetne a segítő szakmákban dolgozó szakemberek számára.

A különböző területeken dolgozó szociális munkások és szociálpedagógusok régóta igényeltek egy olyan pszichoszociális módszert, melyet a klasszikus szociális munkában felhasználhatnának, és amelyet a szociális munkás képzés során megtanulhatnának. E módszer alkalmazása során a hallgatók már a főiskolai évek alatt különböző típusú kliensekkel, különböző problémákkal ismerkedhetnek meg. Laborhelyzetben ezek a problémák kockázat nélkül rekonstruálhatók és megtanulhatók, gyakorolhatók, és e gyakorlás során élményszinten beépíthetők azok a segítő módszerek, amelyek típusai a későbbi munka során is előfordulnak.

A szociálterápiás szerepjáték más módszerekkel kombinálva, de önálló módszerként is felhasználható, a szocioterápia, a szociális munkás képzés és a szupervízió területein.

A szerző részletesen kifejti, hogy a szociálterápiás szerepjáték jól elhatárolható az egyéb metódusoktól. Céljait, felépítését és gyakorlatát tekintve alapvetően különbözik a spontán és pedagógiai szerepjátékoktól, a pszichodramától, a képművekkel dolgozó technikáktól, a szimbolikus terápiáktól, a Gestalt-terápiától, a viselkedésterápiától és a csoportdinamikai játékoktól.

Ez a módszer a kliensek egészséges én-részeire épít. Mozgósítja önségítő és öngyógyító erőiket, segíti a pontosabb önészlelés kialakulását. Az egyén élettörténetének csak egy mozzanatával foglalkozik, és sem a vezetés, sem a csoporttagok nem értelmezik a szituációt. Ugyanakkor mindenki visszajelelhet, és elmondhatja, hogy neki saját magának mit jelentett ez az élmény. A módszer elkülöníti a múltbeli és a jelenlegi élményeket, de az elfelejtett, elfojtott élménytartalmak tudatba emelésével és feldolgozásával csak szűk keretek között foglalkozik.

A szerző felsorolja a módszer alkalmazásával elérhető célokat, úgymint:

- „– A saját erőnkbe vetett bizalom helyreállítása;
- az alkotó képzelet felébresztése;
- bátorítás tévedések és hibák elkövetésére (ami nélkülözhetetlen feltétele a haladásnak, az előbbrelépésnek);
- saját erő és képesség megtapasztalása cselekvések révén;
- az észlelés, valamint a verbális és nonverbális kifejezőmódok iskolázása, csiszolása;
- saját érzések elkülönítése a konfliktusokban, és a másokba való beleérzőkészség javítása;
- a társadalomban elfogadott vagy kívánatosnak tartott szerepek begyakorlása;
- bátorítás a nonkonform magatartásra, valamint az ezzel járó következmények felbecsülésének ill. a saját terhelhetőség megbecsülésének javítása;
- a szereptől való távolságtartás és beleélés széthúzó feszültségeinek kezelése;
- a célszerű konfliktusmegoldó stratégiák megismerése és a másokkal való együttműködés képességének javítása;
- az önprezentáció, az önmegmutatás és az önérvényesítés képességének gyakorlása, ill. az önhatárok megvonása, ha szükséges.”

Bemutatja a módszer alkalmazási területeit a különböző klienskörök vonatkozásában. Leírja, hogy miképpen használható a szociálterápiás szerepjáték a családi szociális munkában, az egyéni esetkezelésben, a csoportmunkában és a szociális közösségi munkában. Külön foglalkozik a diagnosztikus lehetőségekkel.

Modellként bemutatja egy szociálterápiás csoport működésének folyamatát, az első terápiás üléstől, a bemutatkozástól az utolsóig. Külön kitér a csoportvezető feladataira, viselkedési stratégiáira, megvalósítandó vezetői funkcióira.

Végül egy válogatott szerepjáték-katalógust ad közre, amelyet a következő tematikus egységekben részletez:

- Észlelésközpontú játékok.
- Csoportközpontú játékok.
- Problémaközpontú játékok.

Nágyon ajánlott e könyv azoknak, akik az oktatásban vagy szocioterápiák tanításakor, hivatásuk gyakorlása közben eddig is dolgoztak valamilyen szerepjátékkal. Különösen a szociális munkás képzéssel foglalkozó intézetek „pszichológiai készségfejlesztés” körébe bevont tanárai kaphatnak új ötleteket és praktikus segítséget mindennapi munkájuk végzéséhez.

Dr. Wágner Ferenc

A Liget augusztusi számából

R. Várkonyi Ágnes, Poszler György, Bóna László esszéje
Levendel Júlia novellája

Simon Balázs, Horgas Béla, Tamás Ferenc versei

Györe Balázs, Lipp Tamás, Szepesi Attila, Hídvégi Máté írásai

Lányi András: Együttéléstan

Nagy Boldizsár jegyzete, Ács Irén fotói

E SZÁMUNK SZERZŐI

Diósi Ágnes – szociológus
szellemi szabadfoglalkozású

Ferge Zsuzsa – szociológus, tanszékvezető egyetemi tanár
ELTE Szociológiai és Szociálpolitikai Intézet

Kassai Melinda – pszichoterapeuta
SzSzkI Orvosi Krízis Szolgálat

Kertesi Gábor – közgazdász
MTA Közgazdaságtudományi Intézete

Lévai Katalin – szociológus
KLTE Szociológiai Tanszék

Varsányi Erika – szociológus
PJPTE

Wagner Ferenc – szociológus
Tanárképző Főiskola, Szekszárd
